

Lausunto valtiovarainministeriölle uuden kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

603/00.04.00/2014

Kunnanhallitus § 239

Valmistelija
(hj):

Kuntalain kokonaisuudistuksen tavoitteena on uudistaa kuntalaki siten, että siinä otetaan huomioon kuntien muuttuvasta toimintaympäristöstä ja uusista kuntahallinnon rakenteista aiheutuvat muutostarpeet. Uusi kuntalaki korvaisi vuoden 1995 kuntalain. Kuntalaki olisi edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki. Uusituksella pyritään vähentämään erityislainsäädännön tarvetta.

Valtiovarainministeriö asetti heinäkuussa 2012 kuntalain kokonaisuudistuksen valmistelua varten parlamentaarisen seurantaryhmän, työvaliokunnan ja neljä valmistelujaostoa: toimielimet ja johtaminen-, demokratia-, talous- sekä kunnat ja markkinat -jaostot. Työvaliokunta on vastannut lainvalmistelusta ja koordinoinut valmistelujaoston työtä. Jaostot ovat kartoittaneet syksyllä 2013 sähköisellä kyselyllä kuntien näkemyksiä ja kannanottoja valmistelevalta kuntalaista.

Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu jaostojen työn pohjalta.

Valtiovarainministeriö pyytää mm. kunnilta lausuntoa kuntalakiluonnoksesta. Lausunto tulee antaa 26.8.2014 mennessä.

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö on luettavissa osoitteessa:
https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140508Lausun/02_Lausuntopyyntoe_kuntalaki.pdf

Hallituksen esitysluonnos on luettavissa osoitteessa:
https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140508Lausun/01_HE_kuntalaki.pdf

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa erityisesti tietyistä pykälistä tai luvuista. Lausunnossa tulee käyttää em. otsikointia. Esityslistan liitteenä oleva ehdotus lausunnoksi on otsikoitu ministeriön pyytämällä tavalla.

Lisätietoja:

Kunnanjohtaja Seija Österberg, puh. (02) 4376 620
Hallintojohtaja Marja Kärkkäinen, puh. (02) 4376 770

Ehdotus
(kj):

Kunnanhallitus antaa kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta valtiovarainministeriölle esityslistan liitteen mukaisen lausunnon.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta
kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Mynämäessä 21.8.2014

Marja Kärkkäinen
pöytäkirjanpitäjä

Jakelu

valtiovarainministerio@vm.fi

MYNÄMÄEN KUNTA/kunnanhallitus

Lausunto kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Kunnan toiminnan käsitteestä (6 §)

Kunnan toiminnan määrittely laissa selkeyttää näkemystä kuntien nykyisestä toimintakokonaisuudesta.

Kunnanhallituksen aseman vahvistaminen ja korostaminen konsernin johtajana on kannattavaa. Tällä hetkellä erityisesti ne yhteisöt, joissa kunta on vähemmistöosakkaana, eivät käytännössä ole kunnanhallituksen ohjauksessa.

Kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7 – 9 §)

Järjestämisvastuun sisällön määrittely laissa ja erottaminen tuottamisesta selkeyttää tulkintaa.

Kuntatalousohjelmasta (12 §)

On perusteltua, että kuntatalousohjelmassa kuntatalouden rahoitusasemalle asetetaan euromääräinen rajoite valtion toimenpiteistä kuntataloudelle aiheutuvalle muutokselle.

Viime vuosina kuntatalouden tasapainoon ovat merkittävästi vaikuttaneet valtion säätämät lisätehtävät sekä kuntatalouteen kohdistuneet leikkaukset, eikä rahoitusperiaate ole toiminut.

Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §)

Kuntaliitosten yhteydessä tulee varmistaa, ettei kaksia vaaleja jouduta järjestämään lyhyen ajan sisällä (yhteys kuntarakennelakiin).

Valtuustokauden alkaminen kesäkuussa ja ensimmäisen valtuuston kokouksen pitäminen kesäkuun loppuun mennessä (33 §) on käytännön kannalta kesälomista johtuen huono asia. Valtuustokauden vaihtuminen aiheuttaa hyvin paljon käytännön tehtäviä (valinnoista on ilmoitettava moneen paikkaan, luottamushenkilörekisterin päivittäminen ym., ym.)

Valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §)

Kun laissa määritellään vain valtuuston vähimmäiskoko, onko vaarana, että pienissä kunnissa valtuusto kasvaa suhteettoman suureksi silloin, kun poliittinen tilanne on epävakaa?

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku)

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen on sinänsä hyvä asia. Ns. vaikuttamistoimielimet eivät kuitenkaan olisi kuntalain 30 §:n tarkoittamia kunnan toimielimiä. Uudessa kuntalaissa korostetaan kunnanhallituksen asemaa konserniohjauksessa. Vaikuttamistoimielimillä ei olisi itsenäistä päätösvaltaa, mutta asioiden käsittely hajaantuu epävirallisiin toimielimiin. Vaikeuttaako tämä kunnanhallituksen konserniohjausta?

Ns. vaikuttamistoimielimet sekä niiden toiminta ja rooli tulee erottaa selkeästi virallisista päättävistä toimielimistä. Myös näiden toimielinten tulee toimia kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden suuntaisesti eikä toimintaedellytysten turvaamisen tule tarkoittaa omaa talousarviota.

Toimintaedellytyksistä huolehtiminen ja palkkioiden maksaminen lisää entisestään henkilökunnan työtä ja lisää kuntien kustannuksia.

Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §)

Koska kunnat ovat hyvin erilaisia, mahdollistavat säädökset hallinnon järjestämisen kunkin kunnan omista lähtökohdista tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Pienissä kunnissa puheenjohtajien tehtävät tulisi ensisijaisesti olla nykyisenkaltaisia sivutoimisia luottamustoimia.

Alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §)

Silloin, jos kuntakoko kasvaa ja alue laajenee maantieteellisesti entistä suuremmaksi, saattaisivat alueelliset toimielimet olla toimiva ratkaisu ns. vaikuttajatoimieliminä ja alueen edunvalvojina. Pienissä kunnissa alueelliset toimielimet tuskin toisivat lisäarvoa vaikuttamiseen. Lähtökohtana tulee säilyttää vaaleilla valitun valtuuston kautta tapahtuva todellinen vaikuttaminen.

Kuntastrategiasta (39 §)

Kuntastrategiaa koskevan sääntelyn tarkentaminen lisää strategian merkitystä. Lisäksi on perusteltua, että kuntastrategiaan kootaan kaikki kunnan strategisen tason tavoitteet yhdeksi kokonaisuudeksi. Nähtäväksi jää, miten strategian suhde taloussuunnitteluun onnistuu, kun yksittäisen kunnan tilanne saattaa muuttua nopeasti ennalta-arvaamattomista syistä.

Jos kuntastrategia tehtäisiin vakiomuotoiseen perusrunkoon, auttaisi se kuntavertailujen tekemisessä.

Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §)

Termiä poliittisen "valmistelun" johtaminen tulisi selkiyttää niin, ettei sekoitettaisi juridista viranhaltijoiden virkavastuulla tapahtuvaa valmistelua ja esittelyä puheenjohtajan "poliittiseen valmisteluun".

Johtajasopimuksesta (43 §)

Virka- ja poliittisen johdon työnjaon ja roolien kirjaaminen ja erottaminen toisistaan johtajasopimuksessa selkeyttää kunnan johtamista ja parantaa yhteistyötä.

Johtajasopimuksessa myös taataan ammattijohtajalle toimintaedellytykset haasteellisessa tehtäväkentässä. Johtajasopimuksen tulisi olla väljä ja realistinen ottaen huomioon kunnan muuttuvan toimintaympäristön ja –kulttuurin.

Johtajasopimus on jo nyt yleisesti käytössä, joten onko siitä tarpeen säätää laissa?

Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47 – 49 §)

Omistajaohjauksen ottaminen kuntalakiin on tärkeä, koska kunnan toimintaan (6 §) sisältyy entistä enemmän peruskunnan ulkopuolista päätöksentekoa ja omistajaohjauksen merkitys kasvaa jatkuvasti.

Kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku)

Uusi sote-rakenne tulee olemaan haasteellinen kuntien vaikuttamismahdollisuuksien näkökulmasta. Riittääkö esitetty kuntien yhteistoimintaa koskeva sääntely turvaamaan pienten kuntien aseman päätöksenteossa?

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.)

Ei huomautettavaa.

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §)

Ei huomautettavaa.

Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §)

Sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuus lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja auttaa esteellisuuden ja vaalikelpoisuuden arvioinnissa.

Valmisteluaineistosta ei käy selkeästi ilmi, kuinka laajasti luottamustoimista tulee ilmoittaa, koskeeko ilmoitusvelvollisuus myös esimerkiksi hallituksen varajäsenyyttä tms.?

Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.)

Ei huomautettavaa.

Otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §)

Otto-oikeuden käyttämistä ei ole syytä rajoittaa nykyisestä.

Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99 – 101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §)

Ei huomautettavaa.

Alijäämän kattamisvelvollisuudesta määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §)

Esitetyt muutokset ovat kannatettavia.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §)

Esitetyt muutokset ovat kannatettavia.

Tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §)

Ei huomautettavaa.

Tilintarkastuksesta (123 §)

Ei huomautettavaa.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §)

Ei huomautettavaa.

Kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku)

Ei huomautettavaa.

Lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä

Ei huomautettavaa.